

**IFI-VALDE ORSOLYA – KLOTZ PÉTER –
VÁRADI PIROSKA – VÉGH VIKTÓRIA**

**Az új irány: korrupciómegelőzés
a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál**

Noha a korrupció történelmi világljelenség, már háromezer évvel ezelőtt is létezett, hiszen az ókori Egyiptomból is származnak korrupcióra utaló feljegyzések, mégsem nevezhető az ember veleszületett hajlamának. Több tanulmányban olvasható, hogy a korrupciót – legyen az ókori, középkori, újkori vagy legújabb kori – társadalmi-szituációs tényezők idézik elő, olyan társadalmi környezet (például hierarchikus tagozódás, a források egyenlőtlen elosztása) és csoportérdekek, amelyek lehetőséget kínálnak, illetve kitermelik az erre vonatkozó igényt.¹ A korrupció táptalaja a túlzott bürokrácia, a folyamatok átláthatatlansága, a joghézagok, a külső és belső ellenőrzési rendszerek hiányosságai, a munkatársak anyagi megbecsülésének gyengesége. Ilyen környezetben megnő a korrupció kockázata, és nagy valószínűséggel be is következik.

Magát a szóhasználatot etimológiai szempontból a latin *corruptio* szóból eredeztethetjük, ami romlást, rontást jelent. *Niccolò Machiavelli Polübiosztól* vette át a fogalmat, és a *corruzione* kifejezést általánosságban használja a kormányzás romlására. A XVII. században még általánosan használták a kifejezést, de a XIX. századi Angliában már a vesztegetés is e szó jelentési körébe tartozott.

A korrupció elleni fellépés koronként és nemzetenként változott. Machiavelli korában és az azt követő évszázadokban még nem vizsgálták az okokat, a korrupciót jelképező „rothadt alma” híres hasonlatával élve a „rothadt almát” akarták csak kiemelni a kosárból, hogy ne károsítsa a többi, a jelenség okát és a kosár minőségét senki nem firtatta.

A demokrácia kiteljesedése, a globalizációval együtt járó gazdasági és társadalmi változások új szempontok figyelembevételét tették szükségessé. A korrupcióra ugyanis már nem kizárólag bűncselekményként tekintenek, hanem olyan, minden társadalmat és gazdaságot érintő, országokon átívelő je-

¹ Bereczkei Tamás – Tóth Péter: A korrupció kialakulása és fennmaradása: evolúciós-etológiai szempontok. http://mek.oszk.hu/07900/07999/pdf/bereczkei-toth_p.pdf, 1. o.

lenségre, amely aláássa a demokráciát, a fenntartható fejlődést és a jogállamiságot, továbbá veszélyezteti a piaci verseny tisztaságát, és jelentősen csökkenti az államok bevételeit. E szemléletbeli változás alapján a kilencvenes évek második felétől számos korrupció elleni nemzetközi egyezmény született, és az Európai Unió is létrehozta a korrupció elleni fellépés közösségi kereteit.²

Ahogy a világ többi országában, Magyarországon is sokáig a korrupció elleni fellépés büntetőjogi megközelítése volt jellemző. 1992-ben a volt szocialista országok régiójában elsőként Magyarországon iktatták be a személyes adatok védelméről, illetve a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényt. 2001-ben elkészült egy átfogó korrupcióellenes kormányzati stratégia, de ezekben a represszív, megtorló megközelítés volt az uralkodó. Egyre inkább előtérbe került az a felismerés, hogy a korrupció felderítése különösen nehéz, mert a szereplői konspirálnak, ha szervezeti szinten zajlik, akkor is az esetek többségében bizonyíthatatlan, hiszen „*ha megvizsgálja valaki, akkor is csak a technicizálásnak nevezett jelenséget találja: sajátos értelmezések, furcsa műszaki, jogi feltételek, szokatlan gazdasági követelmények, valamint egy feltételezhető érdek-összefonódás (amelynek rejtelmei, megegyezései azonban nem látszanak)*”.³

A korrupció elleni programok egyre inkább felismerték, hogy a kulcs a megelőzés, ez pedig nagymértékben múlik a társadalom szemléletváltásán, ahol a korrupció már nem egy elfogadott és örök, hanem elítélendő, a társadalomra, gazdaságra rendkívül romboló hatású jelenség.

Ha a bennünket körülvevő környezet korrump, nagy valószínűséggel mi is könnyebben elfogadjuk a jelenség létezését, illetve veszünk részt benne, ha lehetőségünk nyílik rá.

Megváltozott a „rothadt alma” hasonlatra vonatkozó szemlélet: már nemcsak a „rothadt alma” kiemelése vált szükségessé, hanem a kosár megerősítése is, hogy az ebben tárolt többi alma ellenállóbbá válhasson e veszéllyel szemben.

A kormány 2010 és 2014 közötti korrupcióellenes intézkedéseiről

Az előbbieknél megfelelően fontos céllá vált az állam iránti bizalom növelése, valamint a korrupció lehetőségének jelentős csökkentése. Mivel a korrup-

² Integritás a közszférában. Javaslat a jogalkotóknak. Állami Számvevőszék, Budapest, 2012

http://integritas.asz.hu/uploads/files/javaslat_a_jogalkotoknak.pdf

³ Jávor István: Korrupció az állam csapdájában. Felelőtlen szervezetek – korrupciós mechanizmusok. Társadalomkutatás, 2014. szeptember

ció három területe (politikai, társadalmi és gazdasági) egymásra is hatással van, ezért együttesen kell őket kezelni, az állami vezetés különböző szegmenseinek, a civilszervezeteknek és a társadalom egészének összefogásával.

A korrupció elleni összehangolt, hatékony állami fellépésről a korábbi közigazgatási és igazságügyi miniszter, az Állami Számvevőszék elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a legfőbb ügyész nyilatkozatot írt alá 2011. november 18-án. Az aláírók személyes erkölcsi felelősséget vállaltak a korrupcióval szemben, és megállapodtak abban, hogy folyamatos tájékoztatás mellett a jövőben együtt küzdenek a korrupció megelőzéséért és megfékezéséért.

Az új irányt mutatja az is, hogy 2010 szeptemberében Magyarország alapító tagként csatlakozott a Nemzeti Korrupcióellenes Akadémiához (*International Anti-Corruption Academy; IACA*), amely az Interpol, az ENSZ, az Európai Csalás Elleni Hivatal (*Office de Lutte Anti-Fraude; OLAF*) és Ausztria kezdeményezésére jött létre. Ez a világ első olyan intézménye, amely a világ minden tájáról képez szakembereket a korrupció elleni küzdelem témájában.

Magyarország az első országok között csatlakozott 2012-ben a Nyílt kormányzati együttműködéshez (*Open Government Partnership; OGP*), amelyet 2011. szeptember 20-án az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Norvégia és további öt állam írt alá. A kezdeményezés jelenleg 65 tagot számlál, célja a nyílt és átlátható kormányzás megteremtése, és a társadalmi részvétel erősítése.

A kormány 2012. március 28-án elfogadta a korrupció elleni kormányzati intézkedésekről és a közigazgatás korrupciómegelőzési programjának elfogadásáról szóló 1104/2012. (IV. 6.) kormányhatározatot, amelynek fő célja a jelenségnek való ellenálló képesség növelése a közigazgatás, államigazgatás területén.

Az összehangolt etikai szabályozás elősegítése érdekében Zöld könyv készült az állami szerveknél érvényesítendő etikai követelményekről, ez segítséget nyújt ahhoz, hogy a közszolgálati hivatásrendi köztestületek, illetve a költségvetési szervek saját szervezetükre szabva elkészíthessék a hivatásrendi, illetve szervezeti etikai kódexüket.

Az Állami Számvevőszék korrupcióellenes tevékenységének egyik kiemelt eleme a korrupciós kockázatokra és a korrupcióval szembeni védettségre koncentráló integritásprojekt. Ennek lényege a költségvetési szervek önkéntes kérdőíves adatszolgáltatása egy kockázati térkép kialakítása érdekében. Az évenként frissített korrupciós kockázati térkép interneten elérhető.⁴

⁴ <http://integritas.asz.hu/terkepek>

A kormány 2013. február 13-án elfogadta az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és érdekérvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II. 25.) kormányrendeletet. E szerint az államigazgatási szerveknél minden év december 31-ig fel kell mérni az államigazgatási szerv működésével kapcsolatos kockázatokat, és erre intézkedési tervet is készíteni kell. A kormányrendelet alapján a korrupciós kockázatok kezelésére az intézményekben integritás-tanácsadót kell kijelölni, aki elkészíti az integritásjelentést.

Szervezeti változások a kormányzati struktúrában

Látható, hogy a korrupcióval kapcsolatos teendők számos különféle profilú, a témával valamilyen körben érintett szerv hatáskörébe tartoztak. A kormány átfogó korrupció elleni programjának intézkedései és az ezzel kapcsolatos feladatok átszövik az intézményi szervezetrendszert, ezért óriási koordinációt igényel ezek megszervezése, a célkitűzések összehangolása, a párhuzamoság kiiktatása. Szükségessé vált, hogy e feladatok végrehajtásának irányítása egy kézben összpontosuljon.

A 2014-es választások után a kormányzat részéről nem vetődött fel egy külön korrupcióellenes szerv vagy hatóság létrehozásának igénye, e feladatokat továbbra is a meglévő szervezetrendszeren belül kívánta ellátni. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium megszűnésével az antikorrupciós szakpolitika továbbvitele tekintetében a kormány végül az antikorrupciós terület belügyminiszteri irányítás alá helyezése mellett döntött, aki az antikorrupciós szakpolitikai feladatok végrehajtását a Nemzeti Védelmi Szolgálatra bízta.

Döntésében közrejátszott, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat nem csupán adminisztratív eszközökkel bír, hanem a büntetőjogi, technikai és szakmai feltételei is rendelkezésére állnak, így ezzel a választással a gyakorlat és az elmélet egymásra épülve tudja nyújtani a szakmai, szakértői háttérrel a korrupcióellenes küzdelemben.

Ennek megfelelően módosult a rendőrség belső bűnmegelőzési és büntetőjogi feladatok ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalanéltvitel-ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról szóló 293/2010. (XII. 22.) kormányrendelet is. A 2014. szeptember 5-től hatályos új 5/A alcím szerint a Nemzeti Védelmi Szolgálat közreműködik a korrupcióellenes tevékenységgel összefüggő kormányzati feladatokban.

Feladatai taxatívén szerepelnek a rendeletben:

- a) előkészíti a korrupció elleni kormányzati stratégiát és felterjeszti a rendészetért felelős miniszter részére;
- b) kidolgozza a korrupció megelőzési intézkedési terv és az integritásjelentés elkészítését támogató módszertani segédletet, amelyet felterjeszt a rendészetért felelős miniszter részére;
- c) végzi az integritási és korrupciós kockázatok felmérését;
- d) folyamatosan értékeli a korrupciós helyzetet és a korrupcióellenes kormányzati tevékenység helyzetét, valamint a rendészetért felelős miniszter útján tájékoztatást ad a kormány részére;
- e) közreműködik az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszerének fejlesztésében és összehangolásában;
- f) előkészíti a korrupcióellenes kommunikációs szakmai anyagokat;
- g) részt vesz a nemzetközi együttműködésből, nemzetközi egyezményekből eredő jelentési és képviselési kötelezettségek ellátásában.

A korrupció megelőzési főosztály megalakulása és tevékenysége

A korrupció elleni küzdelem megtorló és megelőzési oldala egy szervezet keretei között egyesült: a jelzett új szakmai feladatok ellátására a Nemzeti Védelmi Szolgálaton belül 2014. október 1-jétől közvetlenül a főigazgató alá rendelt új szervezeti egység, a korrupció megelőzési főosztály kezdte meg működését. A korábban projektek formájában már évek óta létező és egyre inkább teret nyerő integritásszemlélet erősítése, koordinálása ezáltal szervezeti formát öltött.

A főosztály megalakulásával horizontális szemléletűvé vált a kormányzati antikorrupciós szakpolitika: központi eleme az együttműködés, a koordináció, a korrupció elleni fellépésben érintett szervek munkájának támogatása.

Közreműködés a kormányzati stratégia-alkotásban

A Nemzeti Védelmi Szolgálat egyik első és legfontosabb feladata a korábbi antikorrupciós stratégiát felváltó új korrupcióellenes kormánystratégia kidolgozása volt. Az új dokumentum, a Nemzeti korrupcióellenes program (a továbbiakban: program) társadalmi egyeztetése több hónapos aktív szakmai előkészítő munka és belső egyeztetés után 2015. február közepén kezdődött

meg. A Nemzeti korrupcióellenes program és az azzal összefüggő intézkedések 2015–2016. évre vonatkozó tervének elfogadásáról szóló 1336/2015. (V. 27.) kormányhatározat a korrupció leküzdését támogató eszközök erősítésén túl továbbra is nagy súlyt fektet a megelőzésre. A program átfogóan kezeli a korrupciómelegelőzés témakörét, a hazai előzmények és helyzetértékelés alapján határozza meg a szükséges cselekvési irányokat. Figyelemmel van eközben a korrupció elleni egyezmények végrehajtásával kapcsolatban a nemzetközi szervezetek által tett megállapításokra és ajánlásokra, az Európai Unió antikorrupciós törekvéseire, és a pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos követelményekre, az irányadó trendekre és a felmért kockázatokra, valamint a témában megismerhető jó nemzetközi és hazai gyakorlatokra.

Figyelembe veszi a közigazgatás szereplőinek, továbbá a korrupció elleni küzdelemért különös felelősséget viselő független állami szervezeteknek a véleményét és javaslatait.

A modern antikorrupciós mechanizmusok nagy súlyt fektetnek a belső szervezeti működés vizsgálatára és a működési kockázatok feltárására, az értékalapú működés erősítésére, a tudatformálásra, a korrupciós lehetőségek szűkítésével járó megelőzési technikákra, valamint a hatékony ellenőrzési rendszerek bevezetésére. A program tartalma és szakmai célrendszere is ezt a logikát követi.

Az antikorrupció problémaköre komplex, egyrészt mert számos egymástól független területet és szabályozást érint, amelyek elkülönült kezelésétől nem várható a helyzet érdemi javulása, másrészt azért is, mert sokszereplős, tehát nemcsak az államigazgatásra terjed ki, hanem a gazdasági szférára, valamint a társadalom egészére is.

A programban a jelenlegi helyzet részletes elemzése, a problémafeltárás után ambíciózus, ám reális általános célokat határoztak meg a 2015 és 2018 közötti időtávra, a lehetséges szakmai kapcsolódások figyelembevételével.

Kiemelten fontos, hogy a lakosság egészének változzon a megítélése a korrupció jelenségéről, amit csak hosszú távú, következetes programokkal, és pozitív visszajelzéssel lehet elérni. A korrupció visszaszorítása tekintetében jelentős előrelépés, de még mindig nem elégséges reakció, ha a lakosság mind nagyobb hányada passzív módon elutasítja a korrupciós cselekményeket. Komplexebb szemléletformálásra van szükség, és elkerülhetetlen a közszféra gondolkodásmódjának modernizálása is.

Az antikorrupciós küzdelem egyfelől azoknak a belső és külső kontrollok-nak a megerősítését jelenti, amelyek visszaszorítják a korrupciós cselekmények megvalósulásának lehetőségét és könnyebbé teszik e cselekmények fel-

derítését. Idetartoznak a jogszabályi feltételek átalakításán túl az átláthatóság, és ezen keresztül a számon kérhetőség erősítésére vonatkozó intézkedések, valamint a hozzájuk kapcsolódó kutatások és fejlesztések.

A korrupció elleni küzdelem másfelől olyan intézkedések összessége, amelyek lehetővé teszik, hogy a már megvalósult korrupciós cselekmények utólagosan feltárhatók és bizonyíthatók legyenek. Jellemzően adatközlésről, a szolgáltatott adatok körének modernizációjáról, elektronizációjáról van szó, a feladat azonban túlmutat a technológiai megvalósításon, felvetheti bizonyos feladatok kezelése újragondolásának szükségességét is. Egyes, a korrupciótól kiemelten veszélyeztetett területeken a magas szintű szakmai megvalósítás mellett nem elegendő a jogszabályi vagy az antikorrupciós minimumkövetelményeknek történő megfelelés. Az alaptevékenység szükségtelen akadályozása nélkül olyan szabályozásokat kell kialakítani és eszközöket célszerű alkalmazni, amelyek kellő információt és mozgásteret kínálnak a hatékony antikorrupciós fellépéshez.

A program legnagyobb feladata a rendszer gyakorlatba átültetése, hogy a jelenleg főként szigetszerűen működő, vagy nem elégséges hatékonyságú antikorrupciós kezdeményezések egységes rendszert alkossanak. E téren kiemelten fontos az államigazgatási szervek, valamint a korrupció elleni küzdelemért különös felelősséget viselő autonóm szervek együttműködésének megerősítése, elmélyítése, továbbá a program megvalósításából fakadó új feladatok esetében a hatáskörök és kompetenciák egyértelmű rendezése.

A program megoldási javaslatokat, szakmai orientációt is fűz a felvetett problémák megoldásához a kitűzött célok elérése érdekében, illetve szakmailag megalapozza a kapcsolódó kormányhatározat feladatait.

Általános célja a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóbbá tétele, a hatósági eljárások fejlesztése, az üzleti élet tisztaságát elősegítő szabályozás kialakítása, az oktatás és képzés kiterjesztése, a szemléletformálás, továbbá a hatékony korrupció elleni küzdelemhez szükséges személyi és tárgyi feltételrendszer megerősítése; az e területekre vonatkozó intézkedésektől már középtávon a korrupcióval szembeni szervezeti és egyéni ellenálló képesség erősödését várja.

E célok eléréséhez szükséges eszköz a kapcsolódó jogszabályi környezet felülvizsgálata, képzések, oktatások, tájékoztatási kampányok folytatása. A program a közszféra, az állami tulajdonú vállalatok és a versenyszféra, illetve a társadalom egésze számára fogalmaz meg célokat, valamint támaszkodik és számít a közigazgatás és a civil társadalom intenzív együttműködésére.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat a program kidolgozása mellett aktívan közreműködött a 2014–2020-as időszakra vonatkozó közigazgatás- és közszolgálat-

tás-fejlesztési stratégia előkészítésében is, amely szerint „A 2010-2014 közötti időszakhoz hasonlóan a következő fejlesztési ciklusban is kiemelt kormányzati cél a korrupciós jelenségek visszaszorítása, az átlátható állami működés biztosítása és az integritás szemlélet erősítése. A korrupció elleni fellépés hiányában veszélybe kerülne a Stratégiában kitűzött általános célok elérése, és a szolgáltató állam modelljének megvalósítása.”⁵ A Nemzeti korrupcióellenes program kiegészíti a közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési stratégiát, kibontva a korrupciómegelőzésre vonatkozó célkitűzéseket és intézkedéseket.

A stratégiai keretek meghatározása és megfelelő kialakítása azért is kiemelkedő jelentőségű, mert ezek alapozzák meg a következő évekre vonatkozó fejlesztési lehetőségeket. Jelenleg zajlik a 2014–2020-as évekre vonatkozó európai uniós közigazgatás-fejlesztési célkitűzések legfontosabb tervezési dokumentumának, a közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési operatív programnak (köfop) az egyeztetése, ennek alapja nagyrészt a hivatkozott két stratégia. A korrupciómegelőzési főosztály aktívan részt vesz e tervezési folyamatban, és ennek nyomán a tervezetben célkitűzésként megjelenhetett az átláthatóság erősítése és a korrupció elleni fellépés is.

Szakmai kapcsolatok megerősítése

A Nemzeti Védelmi Szolgálat korrupciómegelőzési főosztálya a megalakulásától kezdve aktív együttműködésre törekszik mindenkivel, aki a korrupció elleni fellépésben érintett, legyen az nemzetközi és magyar szerv, civilszervezet, egyetem, érdek-képviselői szervezet, vagy kutató. A nemzetközi tapasztalatok megismerése és elemzése szempontjából fontos ez a tapasztalatcsere, a jó gyakorlatok egymás közti megosztása, mivel lehetővé válik a szakmai párbeszéd. A nemzetközi szervek közül kiemelt együttműködő partner a korábban már említett Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémia, az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala (*United Nations Office on Drugs and Crime; UNODC*) és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (*Organisation for Economic Co-operation and Development; OECD*).

A hazai szakértői közreműködés keretében szoros kooperáció alakult ki a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel az integritásirányítási rendszerrel kapcsolatos képzések kapcsán. A szakmai kapcsolatok kialakítása a civilszervezetek vonatkozásában is nagy jelentőséggel bír, hiszen azon túl, hogy remek szakembereket fognak össze, a társadalmat érintő problémákat is eltérő

⁵ Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014–2020. Budapest, 2015, 27. o. http://www.kormany.hu/download/8/42/40000/Kozigazgatás_feljesztési_stratégia_.pdf

szemszögből nézik, és ez nagyobb spektrumú megoldási lehetőségekre ad esélyt. Az együttműködés fontos állomása volt a Nemzeti Védelmi Szolgálat és a korrupció elleni küzdelem terén egyik legjelentősebb civilszervezet, a Transparency International Magyarország Alapítvány között 2014. november 3-án aláírt közös nyilatkozat. Ezen kívül is a szakértői egyeztetések és véleménycserék folyamatosan szerves részei a védelmi szolgálat korrupciómegelőzési tevékenységének. 2014-ben a Nyílt kormányzati együttműködés második nemzeti akciótervének kidolgozása érdekében, majd a Nemzeti korrupcióellenes program előkészítése kapcsán zajlott szélesebb körű egyeztetés a civilszervezetek bevonásával.

Az integritásirányítási rendszer támogatása

A Nemzeti Védelmi Szolgálat fontosnak tartja a korrupció elleni fellépés területén az értékalapú szervezeti működés kialakítását. A kinyilvánított elvek és értékek gyakorlatba való átültetésére, valamint a visszaélések megelőzésére és szankcionálására egyaránt törekvő úgynevezett integritásrendszerek kiépítésének fontosságát már a világ különböző országaiban – elsőként Hollandiában – felismerték. Az integritásszemlélet megismertetésében és megvalósításában úttörő szerepet vállalt az Állami Számvevőszék, amely 2015-ben immár ötödik alkalommal bonyolítja le az integritásfelmérést a költségvetési szervek körében. Az integritásfelmérés az egész magyar közsférára kiterjed, célja az intézmények korrupciós kockázatainak és a kockázatokkal szembeni védettségének feltérképezése.

Az integritásirányítási rendszer koordinált működtetése érdekében a Nemzeti Védelmi Szolgálat a Belügyminisztériummal együttműködve kialakította az államigazgatási szerveknél működő integritás-tanácsadó kijelöléséhez kapcsolódó új eljárási rendet. E szerint a miniszteri egyetértés megadása előtt a Nemzeti Védelmi Szolgálat minden egyes jelölt esetén külön vizsgálja a rendeletben meghatározott feltételek meglétét, illetve a jelölt erkölcsi megfelelése szempontjából fontos körülményeket, így segítve elő a belügyminiszteri döntés kialakítását.

Fontos feladat volt 2014 végén az integritási és korrupciós kockázatok felméréséhez, valamint a korrupciómegelőzési intézkedési terv és az integritásjelentés elkészítéséhez kapcsolódó módszertani segédlet kidolgozása. Olyan segédanyag kidolgozása volt a cél, amelyben a kockázatelemzés, a tervezés, valamint az értékelés nem különül el egymástól, hanem egységet alkotva segíti elő, illetve támogatja az államigazgatási szervek korrupció elleni fellépését.

A módszertani segédletet a Nemzeti Védelmi Szolgálat korrupciómegelőzési főosztályának munkatársai kijelölt integritás-tanácsadók reprezentatív csoportjával, az Állami Számvevőszék projektvezetőjével, valamint tudományos tanácsadójával, és más munkatársaival együttműködve dolgozták ki.⁶ A dokumentum jelentős mértékben támaszkodik a 2013-ban kiadott módszertanra, egyúttal a kockázatelemzés és a jelentés elkészítése vonatkozásában is bevezet új szempontokat. A korábbi gyakorlathoz viszonyítva markánsabban jelenik meg az ellenőrzés, a kontroll követelménye, amely a tervezést és az értékelést is segíti.

A módszertani útmutató részeként elkészült az integritásmenedzsment-értékelő lap, amelynek célja kettős: egyrészt megmutatja a szervezet integritásának fokát, másrészt hozzájárul a korrupciót elősegítő jogszabályi hiányosságok feltárásához. E hiányosságoknak a kiküszöbölése elsőséget kell hogy élvezzen a korrupciómegelőzési intézkedési tervben.

Az integritás-tanácsadók továbbképzése érdekében a védelmi szolgálat szoros együttműködést alakított ki a Nemzeti Közsolgálati Egyetemmel. Az együttműködés célja, hogy a Nemzeti Közsolgálati Egyetem és a Nemzeti Védelmi Szolgálat közösen fejlesszék tovább azokat a mechanizmusokat, amelyek elősegítik az államigazgatási szervek integráns működését. Az együttműködés lehetőséget teremt arra, hogy az integritás-tanácsadók munkája a hazai és nemzetközi jó gyakorlatok összegyűjtésén alapuló, a közsolgálati egyetem által végzett nemzetközi kutatások eredményeinek ismertetésével is támogatható legyen.

Az integritás-tanácsadók szakirányú képzésének harmadik évfolyama 31 fő részvételével 2015 februárjában indult a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen, a továbbfejlesztett tematika előkészítésében a korrupciómegelőzési főosztály is közreműködött.

Kommunikáció, szemléletformálás

A korrupció elleni hatékony fellépéshez elengedhetetlen a szemléletformálás a lakosság és a szakemberek körében egyaránt. Ez nem jelent mást, mint a korrupció jelenségére, a korrupciós kockázatokra, a korrupciós helyzetek kialakulásának elkerülésére vonatkozó információk átadását. E szemléletformáló tevékenységgel – hosszabb távon ugyan, de – elérhető a korrupciónak

⁶ Módszertani segédlet az integritási és korrupciós kockázatok felméréséhez, valamint a korrupciómegelőzési intézkedési terv és az integritásjelentés elkészítéséhez. 2013. [http://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/a/a9/90000/Modszer_tani_segעדlet_integritas_tanacsadok_nak.pdf](http://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/a/a9/90000/Modszer_tani_segედlet_integritas_tanacsadok_nak.pdf)

ellenálló szervezeti kultúra és állampolgári öntudat kialakítása, valamint a közszféra tiszta működésébe vetett bizalom megerősítése.

A *Korrupció megelőzése és a közigazgatás-fejlesztés áttekintése* című ÁROP-1.1.21. kiemelt projekt forrást nyújtott a szemléletformáláshoz, a tájékoztatáshoz is. Egyik célja ugyanis a lakosság és a közszféra dolgozóinak tájékoztatása a korrupciós kockázatokról és az ellene tehető lépésekről, intézkedésekről. E cél elérése érdekében a Nemzeti Védelmi Szolgálat tájékoztatói kampányt készített elő, és bonyolított le. A kampány egyrészt tömegkommunikációs eszközök segítségével, másrészt személyes, szakembereknek szóló tájékoztatókkal szolgáltatta meg a célcsoportokat.

A kampányok mellett fontos feladat a korrupciós jelenségekről és kockázatokról, valamint korrupció megelőzését és leküzdését célzó intézkedésekről szóló folyamatos és tárgyilagos tájékoztatás. Ennek jelenleg legfontosabb csatornája az Nemzeti Védelmi Szolgálat által üzemeltetett honlap (<http://korrupciomegelozes.kormany.hu>), amely angol nyelven is elérhető.

Oktatás, képzés

A Nemzeti Védelmi Szolgálat célja a társadalom által érzékelt hivatali, az azon belül is fokozott veszélyt jelentő rendvédelmi korrupció visszaszorítása. A közbizalom erősödésének záloga az, hogy a szervezetek ellenálló képessége látványosan növekedjék, a közszolgálatot ellátók ismerjék fel a korrupciós veszélyeket, s arra megfelelő, a társadalom által elvárt választ adjanak. Az ezt megalapozó szemléletváltás egyik fontos eszköze a korrupcióval, annak megelőzésével kapcsolatos ismeretek bővítése. E célkitűzést szem előtt tartva, figyelemmel a fokozott társadalmi igényekre, a rendvédelmi szolgálatok végzős hallgatóinak, valamint az adott állomány oktatóinak olyan előadásokat tartunk, amelyekben egyszerre jelenik meg a korrupció elleni represszív, valamint preventív fellépés. Az ismeretbővítés nyomán a célcsoport képet kap a korrupció, valamint az ellene való küzdelem-fellépés általános helyzetéről, illetve megismerkedik az adott rendvédelmi szervre jellemző kockázati tényezőkkel, illetve védekezési módokkal.

További feladatok

A jövőre vonatkozó feladatok közül elsőként említhető meg a stratégiai tervezési folyamatok véglegesítése. Ennek utolsó állomása volt a Nyílt kor-

mányzati együttműködés második nemzeti akciótervének elfogadása, amely 2017-ig határoz meg célkitűzéseket, vállalásokat. A feladatok végrehajtásának eredményességét nagymértékben befolyásolja, hogy azokra mekkora hazai és uniós költségvetési forrás áll rendelkezésre. Ennek kapcsán kulcsfontosságú a következő antikorrupciós projekt szakmai előkészítése, amelynek pénzügyi fedezetét a közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési operatív program biztosítja. Ez a projekt akkor lehet igazán sikeres, ha épít a korábbi integritásprojektek tapasztalataira és eredményeire, miközben mind az előkészítés, mind a végrehajtás idején lehetőséget ad a korrupció elleni fellépést célul kitűző civil- és állami szervek aktív bekapcsolódására, részvételére.

Az államigazgatási szervek integritásirányítási rendszeréről és az érdekvényesítők fogadásának rendjéről szóló 50/2013. (II. 25.) kormányrendelet fontos előrelépés volt a tekintetben, hogy a korrupció elleni fellépést, valamint az államigazgatási szervek integritásának erősítését a központi szintről szervezeti szintre is kiterjesztette. Ugyanakkor elmondható, hogy a következő időszak nagy feladata az integritás-tanácsadók munkájának és hálózati működésének támogatása.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat korrupciómegelőzési teendőinek ellátására alakult főosztálynak a létrejötte óta eltelt rövid idő alatt sikerült beilleszkednie az új szervezeti keretekbe, és érdemi munkájával hozzájárulnia a korrupció elleni kormányzati intézkedésekhez. A szervezeti átalakulás során sikerült a kormányzati szakpolitika különböző elemeit (döntés-előkészítés, projekt, Nyílt kormányzati együttműködés) egy szervezeten belül összefogni, megőrizve és hasznosítva a korábbi években felhalmozódott tapasztalatokat. Az új főosztály Nemzeti Védelmi Szolgálat szervezetén belüli elhelyezése lehetővé tette a kormányzati döntés-előkészítési folyamatban való gyakorlati és aktív közreműködést. Emellett a korrupciómegelőzési főosztály szoros kapcsolatot épít ki a kormányzati szervekkel, a civilszervezetekkel, a gazdasági érdekképviselőkkel és a szakértőkkel.